

REMIT – Pogled naprej

V zadnjem desetletju prejšnjega stoletja je Evropa spoznala, da bi lahko vzpostavitev konkurenčnega trga z električno energijo, na katerem bi odjemalci prosto izbirali svojega dobavitelja, koristila tako odjemalcem kot proizvajalcem električne energije. Tako je Evropska komisija leta 1996 objavila prvo električno direktivo, ki je pomenila začetek vzpostavljanja skupnega evropskega trga z električno energijo. Tej sta sledili še dve električni direktivi in nekaj uredb, ki urejajo področja, kot so čezmejne izmenjave električne energije in obračunavanje uporabe prenosnih omrežij. Z nekajletnim zamikom se je podobno zgodilo tudi z vzpostavitvijo trga z zemeljskim plinom. Trgi z električno energijo in zemeljskim plinom so se začeli najprej vzpostavljati na ravni posameznih evropskih držav. Po uveljavitvi drugega energetskega svežnja je Evropska komisija na področju obeh trgov določila sedem regij na električnem in tri na plinskem področju z namenom, da se najprej razvijejo enotni regionalni trgi znotraj posamezne regije, ki bi se kasneje zlili v enotni evropski trg. Popolna integracija nacionalnih energetskih trgov, ki bo zagotovila večjo konkurenco, ponudila več storitev in pripomogla k boljši zanesljivosti dobave za vse odjemalce, je še vedno ena izmed najpomembnejših strategij EU.

Vendar pa prosti energetski trg omogoča tudi zlorabe. Te so se po odprtju evropskega skupnega trga tudi dejansko začele dogajati in povzročile zelo negativne posledice, kakršne so med drugimi nenavadna povišanja cen na posameznih trgih. To je v popolnem nasprotju z osnovnim namenom vzpostavitve trga. Prav zaradi preprečitve takih neželenih ravnanj, ki v začetnem obdobju delovanja skupnega evropskega trga niso bila izrecno prepovedana s skupno evropsko energetsko zakonodajo, sta Evropski parlament in Svet Evropske unije oktobra 2011 sprejela uredbo o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga, ki jo vsi poznamo po angleški kratici REMIT. Neposredni namen te uredbe je preprečiti zlorabo notranjih informacij pri nakupu ali prodaji energije na veleprodajnem trgu in izvajanje manipulativnih tržnih transakcij, ki izkrivljajo tržne cene.

Čeprav se morda marsikateremu udeležencu na energetskem trgu na prvi pogled zdi, da REMIT grobo posega v njegovo tržno svobodo in pravice na trgu, je treba na zadevo pogledati s širšega družbenega vidika. Tržne zlorabe prinašajo koristi le ozki skupini ljudi in podjetij, vsem ostalim pa prinašajo škodo. To pa pomeni, da dolgoročno škodijo celotni skupnosti, vključno s tistimi, ki imajo v začetku od njih koristi. Prav tako moram poudariti, da veleprodajni energetski trg še zdaleč ni edini, na katerem Evropska komisija uvaja tako ostre mehanizme nadzora. Tako so podobni mehanizmi že uvedeni na področju vrednostnih papirjev, med katere sodijo tudi izvedeni finančni instrumenti, torej tudi terminski posli na energetskih borzah.

Eno od ključnih vlog pri izvajanju uredbe REMIT imajo tudi nacionalni regulatorji, ki si že v skladu s svojimi osnovnimi zadolžitvami morajo prizadevati za vzpostavitev trga brez vseh zlorab, ki bo zagotavljal enake možnosti prav vsem udeležencem, od največjega do najmanjšega. V tem duhu že od svoje ustanovitve leta 2001 deluje tudi Agencija za energijo. V tem času je Agencija za energijo, tako na področju delovanja na nacionalni ravni kot v okviru sodelovanja v mednarodnih organizacijah pomembno prispevala k temu, da imamo v Sloveniji relativno dobro delujoč energetski trg, ki se

tudi vedno bolj integrira v regionalne trge. In prav na področju regionalnega združevanja, ki je po ciljih Evropske komisije ključ za vzpostavitev resničnega skupnega evropskega trga, je vloga Slovenije izredno pomembna, saj se nahaja na stičišču kar treh evropskih regij. V smislu izvajanja določil uredbe REMIT je prav tako zelo pomembno, da bo agencija čim bolje sodelovala z drugimi regulatorji v regijah, še posebej pa z regulatorji sosednjih držav in z Agencijo za sodelovanje energetskega regulatorjev ACER, ki bo pri izvajanju določil uredbe REMIT imela tudi ključno vlogo.

Leto 2015 bo eno od najpomembnejših za področje evropskega energetskega trga. Evropska unija v tem letu predvideva njegovo popolno združitev z vzpostavitvijo enotnih ciljnih modelov na različnih področjih čezmejnega trgovanja, kot so trgovanje na letni in mesečni ravni, za dan vnaprej in znotraj dneva. Poleg omrežnih kodeksov, ki jih v sodelovanju z ACER-jem v tem času intenzivno pripravljata obe evropski združenji sistemskih operaterjev, ENTSO-E in ENTSO-G, bo prav učinkovito izvajanje uredbe REMIT odigralo ključno vlogo pri uresničitvi evropskih ciljev, ki so bili sprejeti na najvišji ravni. Poudariti je treba, da pravega skupnega evropskega energetskega trga ne more biti, če na njem ne bodo onemogočene vse zlorabe, vključno s tistimi, ki jih uredba REMIT neposredno prepoveduje. Uredba REMIT pa se ne nanaša na vse vrste zlorab na energetskih trgih, zato je za preprečitev vseh zlorab zelo pomembno sodelovanje različnih inštitucij, ki bodo skupaj vzpostavile celovit nadzor na vseh področjih. Tako tudi Agencija za energijo iz leta v leto prispeva vedno večji delež v vzpostavitev celovitega sistema nadzora trga. Na podoben način so se na tem področju odzvali tudi drugi energetske regulatorji.

Izvajanje določil uredbe REMIT pa zahteva tudi sodelovanje vseh udeležencev na veleprodajnem trgu z električno energijo. V ta namen se po celotni Evropski uniji vzpostavlja sistem registracije tržnih udeležencev na energetskem trgu ter sistema poročanja in nadzora, ki predstavlja korak h krepitvi odprte in poštene konkurence na veleprodajnih energetskih trgih.